

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 144) findes i tidenden sp. 4915).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 91 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af katastrofeværn og offentligt redningsvæsen [af Morten Lange m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXI) findes i tillæg A. sp. 2265, fremsættelsen i tidenden sp. 4692).

Sagen sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Efter den lutrende prøvelse, som valget i 1964 var for SF, fremtrådte der heraf en omend lidt reduceret gruppe, som i det forløbne halvandet år har gjort sig fortjenstfuldt bemærket ved at fremsætte mange fornuftige ideer, ja, endog ved at fremsætte forslag til folketingsbeslutning af et tankevækkende indhold. Det må derfor for den velvillige iagttager virke som et næsten ødelæggende chok at se dette forslag til beslutning, et sådant tilbagefald. Forslaget er jo rent emotionelt betonet. Det hviler på en afsmitning af et had, nedarvet fra en ikke for fjern kommunistisk fortid, til militæret, i hvert fald det danske, og en postuleret kombination, alt for nær kombination, mellem militæret og det civile forsvar. Tør jeg gøre den personlige bemærkning, at det har været mig en sorg, at netop

det ærede medlem hr. Morten Lange var ordfører. Det er jo en velbegrundet og almindelig opfattelse, at hr. Morten Langes intelligenskvotient ligger over gennemsnittet i SF og også uden for SF.

Forslaget bygger vel på den til grundliggende opfattelse, at enhver militær konflikt indebærer den totale ødelæggelse af Danmark med fuldtræffere af A- og B-bomber på hver eneste dækningsgrav, således at selve udbruddet af konflikten er signalet til det kollektive selvmord. Det er en besynderlig opfattelse, som kun deles af et opfanatiseret mindretal. Det centrale i dette forslag er jo de fire sidste ord i punkt 6: det særlige civilforsvar nedlægges. Jeg tror, jeg tør sige, at skulle en konflikt ramme Danmark direkte eller indirekte, så vil forslagsstillerne være glade for, at dette forslag bliver nedstemt. Hvorfor tror man, at der i en række lande anvendes store omkostninger på opbygningen af et civilforsvar? Naturligvis fordi dets værdi er dokumenteret. Jeg kan for Danmarks vedkommende blot henvise til atomoplysningsudvalgets betænkning.

Man rejser det spørgsmål, om civilforsvaret da ikke skaber en falsk sikkerhedsfølelse. Jeg tror det ikke. Jeg tror, civilforsvaret betyder en reel beskyttelse i mangfoldige tilfælde, og jeg vil gerne understrege, at civilforsvaret bestandig bestræber sig for at understrege sin egen begrænsning og i hvert fald ikke medvirker til at skabe en falsk tryghedsfølelse. Jeg vil også gerne pege på den indsats, civilforsvaret gennem årene har gjort under fredsforhold i anledning af katastrofer; jeg nævner eksplosionen på Valby gasværk og kunne nævne mange andre. Jeg nævner det for at understrege, at civilforsvaret allerede løser den opgave, forslagsstillerne har tiltænkt det foreslåede katastrofeværn. Det, forslaget indebærer, vil være en ødelæggelse af civilforsvarets muligheder under krig. Jeg forstår det derhen, at man ønsker både at afskaffe varslingsystemet og de allerede opførte beskyttelsesrum.

Jeg ved, der er én betragtning, man møder; det er denne: kan civilforsvaret af en potentiel fjende blive betragtet som et militært hjælpekorps og behandlet derefter? Jeg erkender, der kan rejses et problem, en diskussion herom, men jeg vil

[Indenrigsministeren.]

gerne understrege, at det i hvert fald ikke er folketingets ombudsmands opfattelse, idet han i en konkret sag, hvor han direkte måtte tage stilling til problemet, gav udtryk for eller talte om civilforsvarskorpsets karakter af en ikke-militær organisation.

Der er et enkelt frisk pust i dette forslag, som nok kan give anledning til tanker; man har mod til at foreslå kvindelig værnepligt. Det bør vi vende tilbage til, det er virkelig tankevækkende.

Men lad mig fastslå, at efter min opfattelse kan det foreslåede katastrofeværn næppe løse de opgaver, man stiller det, ej heller i fredstid.

Også spørgsmålet om skibsfartens og luftfartens eftersøgnings- og redningstjeneste er rejst, og herom vil jeg gerne sige; at så vidt jeg kan se, er under de givne forhold den gældende ordning den mest hensigtsmæssige, og det kan dog vel ikke være diskriminerende for denne eftersøgnings- og redningsaktion, at militæret er inddraget deri. Fra forslagsstillernes synspunkt skulle det dog være en fordel, at militæret her udførte noget, som forslagsstillerne selv vil kalde fornuftigt. Jeg tør ikke bestride, at en organisation, der alene har eftersøgnings- og redningsaktioner til formål, kan være mere effektiv, men det er givet, at den vil blive særdeles bekostelig, bl. a. på grund af den lange tomgang, en sådan institution kommer ud for.

Også den nuværende ordning med et kommunalt brandvæsen har man rettet søgelyset imod, og herom vil jeg gerne sige, at jeg anser den gældende ordning for at være hensigtsmæssig. Jeg synes, den har virket efter den hensigt, man har haft med den; jeg ser ikke, at der kan rettes væsentlige indvendinger imod denne ordning, og jeg er lidt ked af, at man retter den kritik imod de private redningskorps, som fremkommer i motiveringen for forslaget. Jeg synes ikke, at denne kritik er berettiget eller helt loyal. Mig forekommer det, at disse korps har gjort en meget betydelig og påskønnelsesværdig indsats på en række områder.

Jeg tror, det nogenlunde klart er fremgået af, hvad jeg her har sagt, at min sympati for forslaget ikke er synderlig stor; men det falder mig ikke ind at foreslå,

at forslaget ikke skulle behandles i et udvalg, alene af den grund; at man jo peger på et meget stort antal områder af vital betydning for det danske samfund, og det ville dog være besynderligt, om der ikke på praktiske og principielle områder kunne være ting, man kunne ønske at diskutere, eventuelt at rette, og derfor anser jeg nedsettelse af et udvalg til behandling af forslaget — ikke med henblik på dets gennemførelse, men på en forhandling om disse ting — for rimelig.

Ordføreren for forslagsstillerne (Morten Lange): Det ville vistnok være misforstået, hvis jeg takkede ministeren for en venlig modtagelse af mit forslag, men jeg kan da redressere hans venlige omtale af min personlige habitus ved at sige, at jeg har i og for sig den opfattelse af hans intelligenskvotient, at den også ligger på et efter gennemsnittet, skal vi sige betragteligt niveau. Jeg må dog på den anden side sige, at jeg tror ikke, ministeren har gennemlæst mit forslag med tilstrækkeligt blik for det, skal vi sige fremtidsperspektiv, som jeg igennem en temmelig omfattende diskussion med sagkyndige af forskellig art er nået frem til. Jeg kunne høre på en hel del af de bemærkninger, ministeren kom med, at han åbenbart ikke havde gransket mit forslag tilstrækkelig godt, og det gør mig opgaven noget lettere, for jeg er temmelig sikker på, at når vi skal til at gennemgå det lidt mere detaljeret, så vil det nok vise sig, at det bliver noget nemmere at få en mere venskabelig kontakt om de muligheder, der ligger i vort forslag.

Jeg har ikke forventet, at dette forslag skulle foranledige regeringen til i løbet af de næste 3 måneder at omkalfatre en civilforsvarslinje, som man nu har opbygget igennem en årrække, men det er meget hyppigt et oppositionspartis lod at fremsætte forslag, som peger på en løsning, som kan være gavnlig inden for en ikke alt for uoverskuelig fremtid, og — som jeg har sagt det et andet sted — socialistisk folkeparti driver gerne skovbrugspolitik; vi er ikke særlig forvænt med at høste den dag, vi sår, men det kunne dog godt ske, at vi kom til at høste alligevel.

Vort forslag bygger på en række for-

[Morten Lange.]

skellige hovedpunkter. Det tager naturligvis et af sine udgangspunkter i den højst beklagelige — men man må vel sige: mere og mere usandsynlige — situation, at vort land skulle blive udsat for et kernevåbenangreb. Nu har jeg indskrænket mig til at nævne denne form for våben, men jeg kunne have lagt andre moderne krigsførelsesmidler til, som efter min opfattelse gør en beskyttelse af civilbefolkningen overordentlig vanskelig. Hvis ministeren havde læst vort forslag med omhu, tror jeg han ville have opdaget, at til spørgsmålet om lovgivning vedrørende opførelse af beskyttelsesrum el. lign. er der ikke taget stilling i nærværende forslag — og det er med vilje. Vi har ladet spørgsmålet derom flyde; jeg tror, det trænger til en ny undersøgelse, men vi har ikke ment, det var modent til, at vi tog stilling til det nu. Det, som vort forslag koncentrerer sig om, er i virkeligheden noget andet, nemlig dette: uanset hvilken form for beskyttelse man mener der kan etableres, hvorledes kan man da lave en rimelig og brugbar ordening?

Civilforsvaret herhjemme bygger på et værnepligtssystem, som er forholdsvis langvarigt og derigennem beslaglægger arbejdskraft, afbryder unge menneskers uddannelsesforløb og meget andet, som vi mener er uheldigt. Det er vor opfattelse, at en anden form for katastrofeværn vil være mere effektiv og fornuftig. Vi har ment, at ved en uddannelse — en kortvarig uddannelse, strækkende sig over omkring en måneds tid — af et ikke ubetydeligt udsnit af en ungdomsårgang vil der til hver en tid i Danmark være til rådighed folk, der kan give assistance ved en katastrofe, og vi mener, at der vil kunne skabes et endnu mere mobilt beredskab over for katastrofer end det, civilforsvaret udgør.

Jeg tror ikke, jeg har sagt et ondt ord om civilforsvarets virksomhed, som den har udfoldet sig ved Valby gasværk-ulykken eller andre steder. Det kommer, når der bliver kaldt på det, og gør et prisværdigt arbejde, men jeg tror, at en ordening som den, vi her foreslår, eller én, der ligner den, vil give mulighed for at mobilisere styrker, der i endnu højere grad vil være beredt i tilfælde af en større civil katastrofe, og man kan udmærket godt tænke sig katastrofer af endnu større omfang, end vi hidtil

har set; desværre giver den moderne teknik jo meget store muligheder i den retning.

Det er altså vor opfattelse, at værnepligtssystemet og det derpå baserede civilforsvar i og for sig er en lidt gammeldags og kantet affære, og vi kan med vort forslag pege på en form, som for den enkelte unge er langt mere smidig og efter vor opfattelse vil give en lige så effektiv, formodentlig endda mere effektiv sikring over for de katastrofer, som måtte kunne indtræffe, hvad enten de er af fredelig eller ufredelig art. Det er hovedpunktet i vort forslag, og det indebærer efter vor opfattelse ikke en svækkelse af vort katastrofeberedskab, men en styrkelse af det og samtidig en smiddiggørelse.

Det er naturligvis klart, at skulle der opstå en krigssituation, hvad vi alle har et, skal vi sige stadig stærkere håb om at vi må undgå, så vil også et sådant katastrofeværn være klar til mobilisering, kunne træde til; det vil være meget større, meget mere forgrenet end et civilforsvar efter de hidtidige retningslinjer, og jeg vil derfor tro, det vil kunne gøre en bedre og mere fyldestgørende tjeneste.

Hvad angår et kernevåbenangreb på Danmark eller andre af den moderne krigs mere outrerede former, så er jeg ikke tilfreds med, at ministeren blot henviser til, hvad andre lande har været i stand til at realisere. Danmark er, hvad man kunne karakterisere som en hob moræneler, og det er nu engang noget af det vanskeligste at have med at gøre, hvis man skal skabe solide foranstaltninger for civilbefolkningen i tilfælde af krigeriske anfald. Der er lande, som i højere grad bygger på granit, og det gør det noget nemmere at skabe forskellige sikringsforanstaltninger. Endvidere er Danmarks territorium overordentlig lille, og i tilfælde af en virkelig højkatastrofe af moderne militær art findes der efter min opfattelse ikke nogen troværdig skitse til forsvar for civilbefolkningen eller beskyttelse af den. Men det er som sagt kun den ene del af vort forslag, og vi har naturligvis ønsket at føre det videre.

Jeg har i mit forslag ikke sagt noget nedsettende eller i og for sig kritiserende om de private redningskorps. Jeg tror, at alle, der har været udsat for en ulykkesituation, har været overordentlig lettet, når der kom trænedede reddere fra Falcks Rednings-

[Morten Lange.]

korps og sørgede for den fornødne transport og den fornødne sikring; men derfor kommer man alligevel ikke uden om, at med det sygehjælpssystem og med det sundhedsvæsen, vi har, er det lidt mærkeligt, at et enkelt led i det ikke alene er privat, men også fra tid til anden er undergivet ret mærkværdige konkurrenceforeteelser. Det giver en usikkerhed. Jeg har med mit forslag ikke ønsket at kritisere de nuværende redningsvæsen, men blot ment, at det ville være rimeligt på lidt længere sigt at få en sammenlægning af dem til et offentligt redningsvæsen på linje med, hvad vi ellers har af sundhedsorganisationer, hospitals-tjeneste, lægetjeneste o. s. v.

Derfor er vort forslag i virkeligheden et sammenhængende forslag. Det tager sit udgangspunkt i begivenheder, som daglig foregår, som daglig rammer en del af samfundets borgere, hvor samfundet skal være til rådighed med en tjeneste, som det skal kunne stå inde for er tilstrækkelig velorganiseret og parat. Det er vor opfattelse, at det er et område, hvor det samfundsmæssige ansvar er af en sådan art, at det vil være rimeligt og fornuftigt, at samfundet også har det direkte ansvar. Det har vi altså ment vi kunne føre videre med en tjeneste, som var til rådighed i katastrofesituationer, som var efter vor opfattelse mere plastisk, mere vidtspændende, mere mobilisabel end det nuværende civilforsvar, som i alt for høj grad er præget af, at det har arvet tjenestetid og fra tid til anden også disciplinære foranstaltninger fra militæret, selv om hverken tjenestetid eller de militære foranstaltninger har direkte betydning for det katastrofeværn, det skal være. Disse to led sigter i første omgang på fredstid.

Det er vor opfattelse, at skulle der indtræffe krigshandlinger, hvor sådanne civile organer overhovedet kan gøre nogen nytte, vil organisationer efter de mønstre, vi her har fremstillet, være mindst lige så effektive som det civilforsvar, ministeren talte så pænt om, og som jeg ikke har sagt noget ondt om, blot at jeg synes, det er mindre plastisk og tilmed bebyrdet med militære levn, som er aldeles unødvendige for de funktioner, det er tillagt.

Jeg tror, jeg skal lade dette være nok;

jeg tror, jeg vil nøjes med at fremhæve, at vi her har sået nogle ideer, og jeg tror, det vil være fornuftigt, at vi ser noget nærmere på dem. Vi har ikke sat os fast i den enkelte formulering, men vi tror, der i og for sig i hele serien af vore forslagspunkter er noget, som trænger til en gennemgang, noget, der trænger til en overvejelse, og som efter vor opfattelse vil føre til, at den danske befolkning er bedre sikret såvel imod katastrofer i dagliglivet som mod de større katastrofer, der kan tænkes at indtræffe, og noget, som også vil give os mindst lige så store beskyttelsesmuligheder i tilfælde af, at krigeriske konflikter på den ene eller den anden måde skal berøre vort land. Jeg er ked af, at ministeren mente, det her var en slags tilbagefald. Jeg vil snarere sige, det er en slags fremfald.

Søgaard: Mit partis ordfører, hr. Axel Ivan Pedersen, kan desværre ikke være til stede, og jeg skal i hans sted knytte en enkelt principiel bemærkning til forslaget.

I forslaget til beslutning ønsker forslagsstillerne at slå en række opgaver sammen under et fællesværn og et fællesværns kommando. Det gælder opgaver, som for nærværende er opdelt i private, kommunale, statslig-militære og statslig-civile opgaver. Det kan naturligvis lyde meget besnærende, navnlig i disse rationaliseringstider, at prøve på at samle en række opgaver under én hat.

Efter min opfattelse må forudsætningerne for en sådan ændring nok være, at disse organer ikke, således som de eksisterer, har løst eller formodes at kunne løse deres opgaver på tilfredsstillende måde for samfundet; dér mener jeg, at de forskelligartede eksisterende organer stort set har løst og har kunnet løse deres opgaver tilfredsstillende. Der kan derfor, uden at jeg skal gå i detaljer med det forslag til beslutning, der er fremsat, ikke i mit parti for nærværende være interesse i en ændring af den karakter, som hr. Morten Lange har givet udtryk for.

Vi kan naturligvis være enige om, at der kan være forhold at pege på, forhold, som bør undersøges; jeg vil da heller ikke have noget imod, at man i et udvalgsarbejde

[Søgaard.]

kan undersøge en række af de spørgsmål, som hr. Morten Lange her har nævnt, og vi skal gerne medvirke hertil.

A. Chr. Andersen: Det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af katastrofeværn og offentligt redningsvæsen kan måske ved første øjekast synes meget hensigtsmæssigt, men ved nærmere eftertanke må man indrømme, at der sikkert ikke ved de angivne retningslinjer på noget område kan opnås forbedringer i de bestående forhold, jeg tør endda sige tværtimod, og mit parti kan derfor ikke støtte forslaget. Så var der vel egentlig ikke så forfærdelig meget mere at sige, men da fremsættelsen af forslaget i og for sig indeholder en kritik af de ordninger, vi har i øjeblikket, er der dog nogle bemærkninger, der kan være grund til at fremføre.

Såvel i bemærkningerne til forslaget som i fremsættelsestalen er det udtalt, at forslagsstillerne ikke mener, at de nævnte redningsopgaver m. v. bliver løst på tilfredsstillende måde i dag, og man får hurtigt det indtryk, at det særlig er civilforsvaret, de vil til livs. Men heller ikke de kommunale brandværn og de private redningskorps går ram forbi. Der siges således, at forslagets første hovedformål er at afskaffe det på langvarig værnepligt baserede civilforsvar, og at det andet hovedformål er en samling af de instanser, der yder assistance ved ulykker, idet man ikke mener under de nuværende forhold at være garanteret den hurtigste og mest effektive hjælp. Nu sagde hr. Morten Lange ganske vist for lidt siden, at det skulle ikke forstås som en kritik af det nuværende redningsvæsen, men der står nu engang i bemærkningerne, at man i alle tilfælde ikke er garanteret den hurtigste og mest effektive hjælp.

Socialistisk folkeparti ønsker primært civilforsvaret nedlagt, og det er vel det egentlige formål med forslaget. Man drager civilforsvarets betydning i tvivl, og det mener vi ikke bør stå upåtalet; det vil vi i alt fald gerne fremføre her. Man hævder således, at civilforsvaret under en krig vil være uden betydning, og at der er grund til at påregne, at under en sådan vil det blive betragtet som et militært hjælpekorps og derfor blive neutraliseret af en eventuel

besættelsesmagt. Hertil må jeg bemærke, at selv om civilforsvaret vel på visse områder indgår som et led i totalforsvaret, opfylder det dog betingelserne i den 4. Genèvekonvention, artikel 63, stk. 2, om beskyttelse mod indgreb fra en besættelsesmagt. Det er heller ikke rigtigt, når det siges, at der ikke kan ydes en væsentlig hjælp efter angreb med kernevåben. Der vil kunne udrettes meget, hvilket en stor del af uddannelsen netop går ud på. Også ved radioaktivt nedfald vil der kunne gøres meget, bl. a. ved varsling og ved kontrol af radioaktivitetens styrke. Ved eventuel evakuering er der tildelt og indøvet store opgaver for civilforsvaret.

Den gældende lov er fra 1962 og er gennemført, uden at socialistisk folkeparti har stemt imod; de stemte ikke for den, men de stemte heller ikke imod. Heri er fastlagt de opgaver, civilforsvaret har. Der er nævnt de forebyggende ting som varsling, beskyttelsesrum, evakuering. Der er de afbødende med egenbeskyttelse, det lokale civilforsvar, CF-korpset og ambulancetjenesten samt sygehusberedskabet. Meget af det vil slet ikke kunne klares efter de af socialistisk folkeparti her nævnte retningslinjer.

Der nævnes i forslagets bemærkninger om personellet, at der ud over et fastsat stampersonel af hver ungdomsårgang skal udtages 5.000, der skal have en måneds optræning. Ja, her kommer selvfølgelig det interessante, at man også tænker på eventuelt at tage kvinder med. Men hvis vi ser på antallet, er det nogenlunde det antal, der også uddannes i dag, idet der hvert år for øjeblikket indkaldes ca. 1.200 til CF-korpset til en årsuddannelse og ca. 3.400 til en månedsuddannelse. De sidste kommer så ud i civilforsvarsområderne til videreuddannelse. Det er muligt, der skal ændres noget ved den sidste uddannelsesform; det er noget nyt, som blev indført her for et par år siden. Det er jo et spørgsmål, om en måned er nok, og det vil sikkert volde noget besvær for kommunerne at give dem den sidste uddannelse. Det er også muligt, at de 12 måneder er mere, end der behøves for CF-korpset. Men indenrigsministeren vil sikkert ved lejlighed se på det hele med henblik på en revision af civilforsvarsloven.

Socialistisk folkepartis påstand om, at

[A. Chr. Andersen.]

den lange tjenestetid er begrundet med, at den skulle stemme overens med den militære, holder nu heller ikke stik. Da det kun er de 1.200, der har et år, og resten — langt den største part, de 3.400 — kun har en måned, er der jo en væsentlig forskel, og for øvrigt bliver de jo alle sammen udskrevet på sessionen, samtidig med at der bliver udskrevet til de forskellige militære afdelinger. Og som ministeren for lidt siden sagde, bliver civilforsvarskorpserne jo i vid udstrækning anvendt ved større skader, store brande, eftersøgning af personer o. s. v.

Den kritik af det private redningsvæsen, som kommer til udtryk ved, at man siger, at det er en strukturel fejl, når hjælpen til ulykkesramte er overladt til dette, må også afvises. Jeg tror at kunne sige, at den almindelige mening er, at det private redningskorps udfører netop dette arbejde hurtigt og godt, og jeg tvivler endda meget stærkt på, at et offentligt redningsvæsen kan gøre det lige så godt.

At brandvæsenets ordning er en kommunal opgave, mener jeg heller ikke vi skal røre ved; her tvivler jeg også meget stærkt på at et statsligt brandvæsen kan gøre det bedre. Påstanden om, at brandslukningen stedvis er baseret på meget gammeldags materiel, må også afvises; det kommunale brandvæsen er gennemgående godt udbygget, og hvor kommuner har overladt brandslukningen til de private brandvæsener eller frivillige brandkorps, er man også godt dækket. Der sker overalt en stadig udbygning efter tidens krav, og er der måske et enkelt sted en overlapning mellem de kommunale og de private brandværn, er det noget, man er opmærksom på, og det bliver sikkert rettet efterhånden.

I det hele taget forekommer forslaget til beslutning temmelig uovervejede, ligesom de fremsatte bemærkninger tyder på noget ukendskab til de faktiske forhold. Der er tid efter anden forhold, der skal rettes i lovgivningen; det er noget, vi beskæftiger

os med her til daglig, og det gælder selvfølgelig også lovene om brandvæsenet og om civilforsvaret. Der kan også være tale om tekniske rettelser efterhånden, og det vil indenrigsministeren sikkert fremsætte forslag om, når der er behov derfor. På det foreliggende grundlag ønsker mit parti imidlertid ikke at medvirke.

Erik Kragh: Jeg vil gerne først sige, at jeg kan henholde mig til det, ministeren har sagt vedrørende de private redningskorps og den kommunale brandtjeneste. Jeg ser ingen anledning til at etablere en stor organisation, som bestemt ikke vil blive billigere.

Da dette nu er belyst både af ministeren og af de tidligere talere, vil jeg indskrænke mig til at sige, at det forekommer mig, at det, som det drejer sig om for socialistisk folkeparti, er det, som står i bemærkningerne til forslaget, nemlig at det nu eksisterende civilforsvar er „lige så lidet i stand til at løse de stillede opgaver, som militæret er det.“ Man kan diskutere, om det er klogt af forslagsstillerne at sige sådan, men hvis man sammenligner dette med, hvad der i øvrigt står om, at civilforsvaret giver en falsk tryghedsfølelse, og at beskyttelsesrum ikke menes at have nogen virkning, ja, så falder det sammen med hele den propaganda, der i kommunistiske og folkesocialistiske og andre beslægtede kredse er ført imod civilforsvaret med det formål at give befolkningen et indtryk af, at civilforsvaret skaber en falsk tryghedsfølelse, at det er dødsfælder, at man ingen som helst sikkerhed får ved civilforsvaret, og at vi var bedre tjent uden. Atomkampagnen har jo udsendt en pjece, hvor man fortæller om alt, hvad der kan ske, hvis der falder 6 brintbomber over Danmark. Kort sagt: formålet er at undergrave tilliden til civilforsvaret.

Jeg har haft meget med civilforsvaret at gøre i de sidste 20 år, og jeg har indtrykket af, at civilforsvarets personel arbejder særdeles dygtigt, og at organisationen er

[Erik Kragh.]

hensigtsmæssig — den er i væsentlig grad bygget op over den organisation, man har i Sverige.

Selvfølgelig kan det ikke nægtes, at problemet om, i hvor høj grad civilforsvaret kan yde en beskyttelse i tilfælde af en atomkrig, eksisterer. Nu kan en atomkrig jo være noget meget forskelligt. Det skræmmebillede, som f. eks. Atomkampagnen fremstiller med 6 brintbomber over Danmark, er uden nogen som helst mening, men selvfølgelig kan man ikke afvise mulighederne for anvendelse af taktiske atomvåben og den slags, med andre ord skader, som alligevel er af begrænset art.

Jeg vil gerne for at belyse dette spørgsmål have lov til ganske kort at omtale en atomekspllosion i Nevadaørkenen, som jeg personlig har overværet. Atomekspllosionen var arrangeret af det amerikanske civilforsvar og var tilrettelagt således, at det amerikanske civilforsvar havde bygget, man kan næsten sige en fuldstændig by med alle tænkelige civile installationer, gasværker, elektricitetsværker og huse bygget af forskelligt materiale; endvidere var der udsat mannequiner af plastic; der var anbragt hunde og rotter i beskyttelsesrum, og lejlighederne i disse huse var møbleret på forskellig vis, og det var alt sammen arrangeret på forskellige afstande. Bomben, der blev sprængt, var en 35 kilotons bombe, d. v. s. en bombe omtrent dobbelt så stor som den bombe, der blev sprængt over Hiroshima.

Efter sprængningen var vi ude at se resultaterne, og det var klart — det er det centrale i hele dette beskyttelsesspørgsmål — at der er et hårdt ramt område under sprængningspunktet, hvor selvfølgelig ingen hjælp er mulig, hvor alt er brændt op; men det er jo ikke dertil, vi har civilforsvaret. Men jo mere afstanden vokser fra nulpunktet, des mere aftager skaderne, både de personelle og de materielle, og det var aldeles tydeligt at se, at selv beskedne beskyttelsesforanstaltninger bevirkede en meget betydelig beskyttelse for de ting og de mannequiner, der var stillet ud. Man målte f. eks. radioaktiviteten, og også mod den virkede beskyttelsesrum på visse afstande tilfredsstillende.

Det vil altså i virkeligheden sige, at det,

civilforsvaret skal foretage sig i tilfælde af, at en sådan ulykke skulle ramme landet, er at bringe hjælp i området uden for det hårdt ramte område, i det område, hvor skaderne aftager, efterhånden som afstanden vokser fra nulpunktet, og hvor der vil være muligheder for i givet fald at redde titusinder af menneskeliv og afbøde store materielle skader. Det er det, der er civilforsvarets opgave, og det er derfor direkte urigtigt, når det fra kommunistisk og folkesocialistisk side påstås, at civilforsvaret bibringer befolkningen en falsk tryghedsfølelse, og at civilforsvaret ikke kan løse opgaverne. Jo stærkere og mere effektivt civilforsvaret er, desto bedre vil det være i stand til at løse opgaverne ude på de afstande, jeg talte om, altså uden for det hårdt ramte område.

For et par år siden, da vi havde civilforsvarsloven til revision, undrede jeg mig over, at socialistisk folkeparti ikke ville stemme for denne lov, en lov, som forudsætter et civilforsvar, der i givet fald kan være afgørende for liv eller død eller lemlestelse for titusinder af medborgere, og som kan afhjælpe store materielle skader. Jeg må derfor sige, at det foreliggende forslag for mig at se har en bestemt tendens, og mit parti vil ikke kunne medvirke til dets gennemførelse; men vi vil selvfølgelig ikke modsætte os en udvalgsbehandling.

A. C. Normann: Efter min opfattelse kan det være nyttigt og hensigtsmæssigt at sætte civilforsvarsproblemet under debat i det høje ting og tage det under overvejelse også i et udvalg.

Det har altid været det radikale venstres opfattelse, at et bedst muligt egnet værn for civilbefolkningen i tilfælde af krig måtte opretholdes. Vi har derfor også igennem årene taget et medansvar for bevillingerne til dette formål, men vi har undertiden — det har jeg formentlig også gjort her i det høje ting — kritiseret civilforsvarets organisation og opbygning, herunder især at man udsatte sig for den fare, at vort civilforsvar fik et sådant præg, at det vanskeligt lod sig skille klart ud fra det militære forsvaret på samme måde som f. eks. Røde Kors, der jo med nogle undtagelser nu og da gennemgående har formået at blive respekteret som en rent humanitær organisation.

[A. C. Normann.]

Men jeg vil understrege, at denne kritik jo altså har været principiel, og den har ikke nogen sinde sigtet imod den, så vidt jeg har kunnet skønne, altid dygtige ledelse, civilforsvarsorganisationen har haft, eller imod den øvrige del af ledelse og mandskab.

Hele den militariserede opbygning og funktionsmåde afviger stærkt fra arbejdsgangen i andre store organisationer eller virksomheder. Selv politiet bygger på en mere civilpræget tradition for slet ikke at tale om Røde Kors eller internationale humanitære hjælpekorps. Det ses også af en uniformering, der er videregående, end praktiske hensyn i alle henseender nødvendiggør. I øvrigt har jeg undret mig over — og givet udtryk derfor — at man ikke oprindelig var så begavet både af hensyn til den nødvendige goodwill i befolkningen og til den livsvigtige nytte af et humanitært præg udadtil, at man ikke brugte et navn som „civilbeskyttelse“ eller lignende i stedet for „civilforsvar“, hvad der jo ikke kan undgå at få folk til at tænke på det som et traditionelt forsvarsbegreb, en organisation, der i krigstilfælde må tilintetgøres af fjenden — for ikke at bruge det ærene medlem hr. Morten Langes militære udtryk i fremsættelsen: „neutraliseres“.

Forslagsstillerne har selvfølgelig ret i, at dette desværre såkaldte forsvar ikke kan værne befolkningen totalt mod ulykkerne ved en veritabel krig her i landet, endsiige en atomkrig, men når jeg endelig har den glæde at kunne være enig med det ærede medlem hr. Erik Kragh, så skynder jeg mig altid at give udtryk for det, for det er ikke alt for ofte, det sker, og jeg må virkelig sige, at det også er min opfattelse — jeg tror, den vil blive godkendt af sagkyndige folk — at nogen virkning i grænseområderne længere ud kan civilforsvaret få, selv i tilfælde af atomangreb. Der kan altså opnås en del i retning af at redde menneskeliv og beskytte mennesker mod lidelser og sygdom, og selv et mindre antal berettiger jo til en indsats, rent bortset fra den hjælp, korpset kan yde i katastrofetilfælde i fremtid.

Når der tales om 1 måneds uddannelse, som, så vidt jeg har forstået forslagsstillerne, skulle gælde for alle menige inden for korpset, samtidig med at der opridses bl. a. følgende formål: værn mod katastrofer i

forbindelse med nukleare anlæg med sin særlige teknik, fladebrande og eksplosioner med en anden teknik; imødegåelse af følgerne af svigtende elektricitets- og gasforsyning, hvortil vel også kommer slukning af brande, afstivning af bygninger, evakuering samt førstehjælp og hjælp til ulykkesramte af den art, som nu redningskorpserne og hospitalsambulancerne varetager, foruden de andre tilfælde, der har været nævnt af foregående talere, ja, så ser en så kort uddannelses- og indlevelsestid, som der her er foreslået, meget utilstrækkelig ud. Derfor kan det godt være, at den nuværende tjenestetid er for lang, og jeg synes også, det er en af de ting, som man måtte tale med den højtærede minister om i et udvalg. Det er jo naturligvis glædeligt, hvis det kan bekræftes, at man kan klare sig med en betydelig kortere uddannelse.

Så må det også overvejes, om alle de opstillede formål er velbetænkte, eller om man ikke nu foreslår en voldsom overlapning af en bestående tilstand. Punkt 1. a. om assistance ved ulykker varetager redningskorpserne jo godt og formentlig billigere undtagen i de store katastrofetilfælde. Ordføreren for forslagsstillerne taler her om monopoliserede privatforetagender. Jeg for min del vidste ikke, at der var givet eneret til noget firma for denne funktion, og så vidt jeg forstår, er det heller ikke tilfældet.

Med hensyn til de næste to punkter: assistance ved større materielle skader, brande, oversvømmelser samt ulykker på havet og lignende, skulle der jo ikke blot blive tale om en tilbygning til brandvæsenet, til redningskorpserne, til Røde Kors, til søredningstjenesten, til fiskeriministeriets omfattende redningstjeneste og hele det samarbejde, der er i gang mellem forskellige organer om redningstjeneste i tilfælde af, at folk er kommet i vanskeligheder på havet og på søen. Det lyder også for mig lidt tvivlsomt, når der efter punkt 1. d. også skal tillægges det nye værn bevogtningsopgaver under ekstraordinære forhold, og jeg har egentlig lyst til at spørge de ærede forslagsstillere, hvilke opgaver der tænkes på. Hvis ikke det er helt klart, at der er tale om rene fremtidsopgaver, så er vi på ny inde i den integrering med det militære forsvar, som måske nok kan betyde, at der varetages visse praktiske hensyn,

[A. C. Normann.]

men som jeg alligevel må understrege er en meget, meget farlig ting i tilfælde af en krigssituation.

Det radikale venstre er som sagt interesseret i en behandling af hele problemet, og vi vil derfor gerne deltage i et udvalgsarbejde om forslaget, et udvalgsarbejde, der også skulle sigte imod en overvejelse af, om det vil være hensigtsmæssigt at røre ved det nuværende civilforsvars opbygning, uden at jeg dermed vil antyde, at vi har planer om ændringer. Det er blot ret længe siden, at vort civilforsvar har været til behandling, og man har måske nu gjort erfaringer, som et udvalg kunne drage nytte af. Derfor synes jeg i og for sig, at det kan være nyttigt og tilfredsstillende, at der er givet folketinget og et udvalg denne lejlighed til at behandle dette emne.

Bækgaard: I bemærkningerne til forslaget står, at hovedformålet er at få det nuværende civilforsvar afskaffet og så få etableret et tilsvarende værn med centralstyrelse og regionale afdelinger. Men i øvrigt skal varetage nøjagtig samme opgaver. Jeg synes, det er sjældent, man så tydeligt på tryk har set, hvor dårligt og overflødigt et forslag kan laves, og det burde afvises omgående som det parade- og socialiseringsforslag, det er.

I mit parti finder vi det helt urimeligt, at vort nuværende katastrofeværn, altså civilforsvaret og redningsvæsenet, og her tænker jeg især på Falck-Zonen, skal udsættes for den behandling. Det er selvfølgelig ret tydeligt, hvad forslagsstillerne vil opnå med forslaget, nemlig fjernelse af civilforsvaret og private korps for lettere at nå målet for kommunismens idé om kontrolovertagelse af alt, der har med offentlighed og staten at gøre. Jeg tror ikke, det kommer som en overraskelse for nogen, at i mit parti er vi af den stik modsatte opfattelse, og nu da der er anledning dertil, så vil vi gerne takke såvel civilforsvaret som brandvæsenet og redningskorpset for den store og gode indsats, de gør, når der er indtruffet ulykker, brand m. m. Vi er fulde af anerkendelse for de mange menneskeliv og værdier, de gennem en hurtig og effektiv indsats har reddet, og

ingen i mit parti tror et øjeblik på, at det tilnærmelsesvis kan gøres lige så godt, såfremt det hele fik offentlig status.

I sidste afsnit af den skriftlige fremsættelse giver forslagsstillerne ligesom en undskyldning for, at forslaget er stillet som et besparelsesforslag. Ja, det er vi just heller ikke vant til fra socialistisk folkepartis side, det har tilsyneladende altid penge nok, når det er det offentlige, der skal betale. Men mon forslagsstillerne selv et øjeblik tror på, at det i forslaget skitserede vil give besparelser? Gør de det, så kunne vi måske få et eksempel på et lignende forhold, hvor det offentlige har kunnet gøre det billigere end private korps og institutioner.

Diderichsen: Det er klart, at der må gøres, hvad der står i menneskemagt for at yde befolkningen bedst tænkelig katastrofehjælp både forebyggende og afhjælpende, og hvis socialistisk folkepartis forslag til beslutning ydede et bidrag til en effektiv forbedring af den gældende ordning, så ville liberalt centrum naturligvis støtte det. Men jeg kan desværre ikke se, at det er tilfældet, og jeg synes, man må konstatere, som også flere ordførere har været inde på, at det langt tydeligere er præget af socialistisk folkepartis negative holdning til forsvaret og dets noget overgemte tro på socialiseringens velsignelser.

Med hensyn til det første hovedformål, afskaffelsen af det på langvarig værnepligt baserede civilforsvar, så er det jo klart, at ingen ønsker længere tjenestetid end nødvendigt, men man kan jo nu engang ikke komme uden om beredskabssynspunktet. Hvad mere overraskende er, som også hr. A. Chr. Andersen var inde på det, så synes jo forslaget ikke at betyde nogen væsentlig forbedring for de indkaldte på dette punkt. Af de 4.400 mand, som indkaldes, er det jo kun 1.200, der indkaldes for 12 måneder, medens resten, altså de 3.200 slipper med 1 månedes tjeneste på kaserne plus lokal uddannelse i højst 50 timer i løbet af 2 år.

Så er der spørgsmålet om de kommercielle redningskorps og deres forhold til den offentlige hjælpetjeneste. Herom vil jeg gerne sige, at hvis der på dette punkt skulle

[Diderichsen.]

være for megen overlappning eller manglende samvirke, som fører til spild af kræfter og materiel og svækker katastrofehjælpens effektivitet, må sådanne forhold naturligvis bringes i orden. Men jeg kan ikke indse, hvad der skulle opnås i den retning ved at drage civilforsvarets berettigelse eller dets bestående organisation ind i problemet. Hvis man endelig skulle arbejde henimod en anden ordning, måtte man vel hellere tænke sig noget i retning af statskoncessionerede selskaber inden for brand- og redningstjenesten. Men at ville opløse civilforsvarsordningen i den anledning er dog virkelig for smed at ville rette bager.

Med hensyn til spørgsmålet om oprettelse af et fredsmæssigt katastrofeværn vil jeg sige, at noget lignende jo allerede er forudsat i gældende lov om civilforsvaret, jfr. også indenrigsministerens bemyndigelse til øjeblikkelig at nyttiggøre de muligheder, f. eks. med henblik på evakueringer, indkvartering og forplejning af nødstedte, som civilforsvarsloven hidtil kun har hjemlet for krigstid. Der er her tænkt ikke alene på naturkatastrofer, men også på sådanne ulykker med vidtstrakte virkninger, som samfundet kan udsætte sig for som følge af den nyere tids tekniske udvikling.

Spørgsmålet om oprettelsen af et mere permanent katastrofeberedskab til fredsmæssig anvendelse er, så vidt jeg ved, allerede til overvejelse i et udvalg, og man kan vel regne med, at udvalget vil stille forslag om oprettelsen af et sådant permanent katastrofeberedskab inden for civilforsvaret til anvendelse i fredstid.

Vedrørende mandskabsrekutteringen foreslår socialistisk folkeparti udskrivning af 5.000 personer årligt, heraf en del kvinder, som uddannes på månedskursus. Men som jeg var inde på det før: da der for tiden uddannes 3.200 mand på månedskursus og 1.200 mand på årskursus, er forskellen med hensyn til antallet af de udskrevne jo ikke særlig stor.

Man kunne naturligvis stille det spørgsmål, om civilforsvaret kunne klare sig alene med den kortvarige uddannelse. Men jeg vil gerne igen understrege, at herimod taler på meget kraftig måde hensynet til beredskabet, og ligeledes at CF-korpset jo

til en vis grad er et uundværligt specialkorps, der forudsættes at kunne løse særlige opgaver i forbindelse med f. eks. sporing og måling af radioaktive forekomster.

Jeg skal lade det være ved disse bemærkninger og blot komme med en tilføjelse med hensyn til det almindelige spørgsmål om, hvor megen beskyttelse der kan ligge for civilbefolkningen i sådanne beskyttelsesforanstaltninger, den politiske diskussion, der har været om det, og den latterliggørelse, man har været ude for fra kommunistisk side af det vestlige forsvarsberedskab i så henseende. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at så vidt jeg er underrettet og har læst mig til det, har man i Sovjetrusland for et års tid siden indsat den tidligere hærchef, marskal Zjukov, til leder af civilforsvaret og dermed indledt en helt ny politik på dette område, som netop understreger, hvilken betydning man nu under det nye regime tillægger beskyttelsesforanstaltninger for civilbefolkningen.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Må jeg sige til hr. Morten Lange, at vi jo i udvalget kan få lejlighed til at diskutere, hvad der må anses for mest effektivt: den organisation, vi har i øjeblikket, eller den organisation, det ærede medlem foreslår oprettet. Han regner jo med et personel, der består dels af stampersonellet med specialuddannelse, dels af udskrevet mandskab, som skal optrænes på 1 månedskursus og fungere ved tilkaldelse. Vi kan få lejlighed til at diskutere det ud fra ethvert tænkeligt aspekt, og dér tænker jeg vi kan nå frem til en afklaring.

Det interesserer mig, at hr. Morten Lange gav udtryk for, at han ikke har taget definitiv stilling til spørgsmålet om opretholdelse af beskyttelsesrum, vel så heller ikke til spørgsmålet om udvidelse af antallet. Det interesserer mig ligeledes, at hr. Morten Lange ikke med ét ord omtalte varslingsproblemet. Det er tænkeligt, at vi, når det kommer til stykket, ikke står så langt fra hinanden, som jeg måtte få indtryk af, da jeg læste forslaget og navnlig fremsættelsen og bemærkningerne.

Til hr. A. Chr. Andersen vil jeg gerne sige, at det er klart, at vi i udvalget kan se på spørgsmålet om, hvorvidt den 12 måneders

[Indenrigsministeren.]

uddannelse i korpset kan nedsættes, og vi kan også diskutere, om den 1 månedes uddannelse på den anden side er tilstrækkelig.

Til hr. A. C. Normann vil jeg sige, at jeg i og for sig godt forstår det synspunkt, at man finder civilforsvaret for militært præget, men jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at inden for et korps af den karakter og med de opgaver, det har, er en vis disciplin nu engang nødvendig.

Også jeg vil pege på problemet om beredskabet, som hr. Diderichsen var inde på, og som kan tale for en noget længere uddannelsestid end måske allerstrengest nødvendigt, men det er noget, vi kan diskutere.

Endelig vil jeg gerne pege på, at vi er opmærksom på, at problemet vedrørende klimaet i korpset bør undersøges på samme måde, som dette problem undersøges inden for militæretaten.

Jeg vil gerne gentage, at det er jo muligt, at de 12 måneder er for meget — det er jeg særdeles villig til at lade foretage en undersøgelse af — og jeg vil herefter mene det rigtigst, at vi nu fortsætter behandlingen af de rejste principielle og praktiske spørgsmål i et udvalg.

Ordføreren for forslagsstillerne (Morten Lange): Jeg vil gerne takke ordførerne for partierne. Jeg synes, at det lader til, at vi er i stand til at finde adskillige punkter, som vort forslag berører, hvor der kan blive tale om en saglig debat, og ikke mindst ministerens sidste bemærkninger giver jo adskillige muligheder for, at vi kan trænge ned i en række af de spørgsmål, vort forslag sigter på.

Jeg skal ikke komme med en langvarig replik. Det er jo helt klart, at under en grundlæggende debat om civilforsvarets muligheder især i en krigssituation ville det være overordentlig vanskeligt at udtale sig med virkelig sikker grund under fødderne. Men jeg kan måske til hr. Erik Kragh sige omtrent så meget, at jeg er ikke i tvivl om, at man kan afbøde visse skader ved en kernevåbensprængning, som foregår tilstrækkelig langt væk, ved at sikre sig med mursten og på forskellig vis, men det er da egentlig efterhånden ganske klart, at med det tempo, der findes i beskyttelsesrum-

byggeriet rundt omkring i verden, så har man begrænset tro på, at det kan lykkes at sikre en større del af menneskeheden ved sådanne massive foranstaltninger.

Jeg tror derfor, at jeg i min fremsættelse måske alligevel har ramt noget, som er forholdsvis realistisk, nemlig: lad os holde os til foranstaltninger på det område, som også har et rimeligt fredstidsmæssigt sigte. Vi ved jo udmærket godt, at når man bygger kollegier, så er det ikke strengt nødvendigt at have en bordtennishal nede i kælderen, men det kan jo være hyggeligt, og denne enkle foranstaltning er samtidig sikringsrum, som kan gardere mod visse, skal vi sige fjerne atomsprængninger og opfylde visse sikkerhedsmæssige bestemmelser derved. Det er et fornuftigt kompromis imellem at foretage noget og ikke at foretage noget. Den virkelige udbygning af et civilforsvar baseret på beskyttelsesrum, som kunne give en væsentlig beskyttelse ved nære sprængninger, er så kostbar, at det er mit indtryk, at ingen stater tænker på den, og de små kompromiser, vi laver ved at opføre pavilloner af cement ude omkring i haverne, er ikke nær så overbevisende som noget, der, skal vi sige det på den måde, også har et rimeligt fredstidsmæssigt sigte.

Hvad angår vort forslag i øvrigt og i dets helhed, er det naturligvis klart, at det i det hele taget har et sigte på fredssituationen som den typiske og som den, vi virkelig regner med ordningen skal blive anvendt i. Og det er jo helt klart, at det er et stort spørgsmål, om vores samlede katastrofeværn har en rationel opbygning.

Det er naturligvis klart, at hver enkelt gren — og af dem findes der jo mange — er nødt til at have en forholdsvis eller endog en særdeles rationel opbygning, ellers ville den hurtigt vise sig ikke at slå til. Men det er egentlig ikke noget kriterium; det er ikke noget kriterium for, at det er rationelt, at Falck kommer, når man ringer efter dem. Derfor er det stadig væk et spørgsmål om samarbejde, om vi har udformet ordningen tilstrækkelig præcist. Når vi ringer 0-0-0 på telefonen, er det en enhedsoperation, men ikke desto mindre skal den udløse en række højst forskelligartede operationer. Det er min opfattelse, at ordningen i højeste grad kunne trænge til en centralisering og koordinering, og jeg tror, at hvis vi

[Morten Lange.]

går den igennem i detaljer, vil vi kunne finde talrige bidrag til belysning af, at dette er rimeligt.

En af de vigtige opgaver udføres af Falcks Redningskorps; jeg har omtalt det i min fremsættelsestale som et monopoliseret privatforetagende. Det er vistnok rigtigt, for det er et organ af den slags, som monopolrådet plejer at tage stilling til. Der er så godt som ingen konkurrerende foretagender; man har forsøgt at lave et lille et, og det led strådslen. Jeg tror, det er et af de områder, hvor vi i hvert fald under udvalgsbehandlingen alvorligt bør overveje, om ikke det mindste skridt, man kan foretage, vil være at gøre Falck-Zonen til en koncessioneret virksomhed, så det offentlige i langt højere grad har indsigt med dens dispositioner, og samtidig at virksomheden har et øget ansvar for, at disse dispositioner er udført tilstrækkelig godt. Som sagt, jeg har ikke kritiseret Falcks mobilitet, den synes at være god, men jeg har alligevel indtryk af, at det er et område, hvor vi trænger til en koordinering og en offentlig indsigt, og det skulle det være muligt at få.

Hvad angår spørgsmålet om styrken, har jeg vaklet noget med hensyn til, hvor højt tallet skulle sættes, og jeg har i og for sig haft nogen tendens til at ansætte et tal, der var højere end 5.000. Jeg har den opfattelse, at det er en af de ting, vi kan se på i udvalget. Jeg har udmærket været klar over, at man har den såkaldte, jeg tror, den hedder § 31-uddannelse i civilforsvaret, som i nogen grad svarer til det, jeg har tænkt mig her. Den mandskabsdækning, jeg forestiller mig, når man lægger stampersonellet og det månedsuddannede personel sammen, har sigtet efter at være noget større eller i hvert fald på højde med det antal, vi nu har til mobilitet, men man må vel nok se sådan på denne opgave, at næppe noget almindeligt parti her vil kunne komme med en præcis opgørelse af behovet; det er en opgave, hvor ministeriet kan give os nogle fornuftige svar, og tallet kan i høj grad forhandles.

Jeg er glad ved, at ministeren også er opmærksom på, at den lange tjenestetid for en del af civilforsvarspersonellet og også

det lidt militære tilsnit måske er noget, som der var grund til at se på. I det hele taget har jeg den opfattelse, at det går, som det så tit går, når man fremsætter et forslag, som giver en temmelig vidtrækkende ramme for en opbygning, der skal være generel og virkelig give et nyt sigte: at man selvfølgelig ikke får det hele; det er vi ikke forvænt med, det venter vi ikke, men jeg tror, vi får lejlighed til at se på en lang række punkter, hvor vi kan få gennemført fornuftige reformer. Jeg håber, at den udvalgsforhandling, vi skal have om sagen, vil vise sig at få et sådant produktivt forløb. Det var ikke godt, om vi benyttede den til at grave os ned i hver sit beskyttelsesrum og regnede med, at så holdt det nok; det er et af de områder, hvor vidsyn er overordentlig meget sikrere end cementserede standpunkter.

A. C. Normann: Jeg er ganske enig med den højtærede indenrigsminister i, at der må være disciplin også i dette korps, og jeg håber ikke, den højtærede minister har opfattet mine bemærkninger sådan, at jeg i den henseende ønskede at bringe en opløsningstilstand ind i civilforsvaret. Jeg har blot peget på det; jeg synes, det er i civilforsvarets interesse også i forhold til dets stilling i befolkningen, og der er jo også disciplin på andre arbejdspladser. Det er der vel formentlig inden for Røde Kors, inden for redningskorpsene, inden for redningsskibene, inden for politiet, uden at det af den grund behøver at gå ud over effektiviteten. Med hensyn til politikorpset ved den højtærede indenrigsminister bedre besked end nogen anden i denne sal.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til jernbanerådet (i stedet for sekretær Per Møller).

(Jfr. tidenden sp. 4901).

Valgt blev: sekretær *Jørgen Frederiksen*.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 26. april kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om en kornordning for høstårene 1965-66 og 1966-67 [af Jens Chr. Christensen m. fl.].

2) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om betretning angående Nordisk Råds 13. session 1965.

3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af katastrofeværn og offentligt redningsvæsen [af Morten Lange m. fl.].

4) *Valg af 1 stedfortræder til værnepligtsnævnet (i stedet for Kristen Østergaard).*

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 11⁶.

94. møde.

Tirsdag den 26. april kl. 14.

Formanden: Inden vi går over til behandlingen af de på dagsordenen opførte sager, har jeg på folketingets præsidiiums vegne følgende bemærkninger at gøre:

Danmarks radio har gennem sin fjernsyns-afdeling rettet et angreb mod den stemmeoptælling, som fandt sted i vort sidste møde.

Ansvarlig for stemmeoptællingen er de to tingsekretærer og en embedsmand fra tingets sekretariat. Deres optællingsresultat står til troende — såfremt der ikke straks gøres indvending fra salen. I så fald foretages navneopråb.

Principielt må det siges — som jeg før har sagt det her i tinget — at optællingsmetoden er behæftet med mangler, men på den anden side kan det uimodsigeligt fastslås, at intet lovforslag her i tinget er blevet vedtaget imod et flertals afvisning. Den endelige afgørelse har i hvert enkelt tilfælde været parlamentarisk korrekt. Det gælder også de omtalte to enstemmigt vedtagne forslag.

I forretningsordenens § 8, stk. 5, står der:

„Udvalgsarbejde bør normalt ikke finde sted på en tid, da der er møde i tinget.“

Jeg tillader mig at henstille, at det gøres til en fast regel, at udvalgsmøderne afbrydes, når der ringes til afstemning her i salen. Sker dette ikke, kan det blive nødvendigt i flere tilfælde end hidtil at foretage afstemning ved navneopråb.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Medlem af folketinget Sigsgaard har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til, at § 1, stk. 4, i lov om offentlig skolebespisning ændres, således at den periode, hvori bespisningen ydes, udvides til at omfatte hele skoleåret?“